

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Jesu Siculi
Caltasinettensis, In ... Universitate Messanensi Theologiæ
Primarii Professoris, Tractatus Quinque In Quinque
Ecclesiæ Præcepta**

Tamburini, Tommaso

Dilingæ, 1697

Caput I. Quis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40032

TRACTATUS I.
 DE
PRIMO ECCLESIAE PRÆCEPTO.
 HOC EST,

DE
AUDITIONE SACRI.

UT omnia ex ordine comprehendam, quæ hoc Eccle-
 siastico præcepto ad moralem praxim pertinentia
 sunt deinceps explicanda, ijs capitibus utar, quæ in
 illo vulgari versu de circumstantiis comprehenduntur.

Quis, Quid, Ubi, Quibus auxilijs, Cur, Quomodo, Quando?

CAPUT I.

Q U I S.

1. **U** Nquires ergo primò, qui-
 nam obligantur. interef-
 te sacro diebus festivis,
 pro quibus adesse præ-
 ceptum supponimus illud audiendi.

2. R. Sanè fideles omnes, qui ra-
 tionis sunt compotes; nisi ex aliqua
 causa excusentur, de qua infra suo lo-
 co dicendum erit latè.

3. Dixi fideles, hoc est, Baptizati,
 nam infideles, ut item Cathecumeni,
 cum non subdantur Ecclesiæ (quæ sub-
 Tambur. de Præcept. Eccles.

jectio fit per Baptismum) legibus Eccle-
 siasticis non obligantur. Hæretici au-
 tem tenentur Ecclesiæ legibus; quia
 per Baptismum (quem suscepisse suppo-
 nimus) facti sunt Ecclesiæ subditi.

Jam verò, ut responsio ad proposi-
 tam quæstionem plenè intelligatur,
 de aliquibus personis est discurren-
 dum, de quibus aliqua dubitatio solet
 esse, an eximantur, vel an excusentur?
 quæ duo sunt valdè diversa. Dicun-
 tur enim ij eximi, seu esse liberi, quos
 Ecclesia obligare non intendit, ut sunt
 Infantes. Dicuntur autem excusari ij,
 ad quos Ecclesia suum præceptum diri-
 git, sed propter aliquod impedimen-
 tum, quo ij laborant, eos eadem Eccle-
 sia.

A

fi.

habet in bibliot.

TAMBURINI
 in
 de Eccles. Præcepto
 de
 VARRI
 et
 in
 de
 E II
 306.

lia, excusat, ut sunt V. G. qui ob infirmitatem in lecto jacent.

Pueri.

4. **I**nquires secundò de pueris, quòd idem est, ac inquirere; quam aetate obligentur pueri ad assistendum Sacro?

5. R. Plures D. D. cum Sanchez *lib. 1. in Decalogum c. 1. 12. n. 6. & Azor. 1. parte lib. 7. cap. 2.* asserunt, obligari circa finem anni septimi; quia tunc præsuntur, jam usum rationis eos adeptos esse. Gobat verò in *Alphabeto auditionis Saeri. cap. 140. asserit*, obligari post expletos annos octo; quia pueri, ait, communiter non adipsuntur plenam rationis discretionem ante dictos annos octo. Omnium aptissimè Coninch. 3. parte q. 83. art. 6. n. 286. docet; rem hanc non tam esse definiendam annis, quàm maturitate ingenii; cum enim aliqui priùs, aliqui posterius ita maturescant, ut cognoscant, quid sit peccare mortaliter, quid sacro interesse, & quodnam discrimen sit inter malum, & bonum; idè aliqui citiùs, tardiùs alii obligabuntur.

6. Hinc rectè idem Gobat ibidem fatetur, pueros rusticanos tardiùs obligari ad audiendum Sacrum, quàm pueros civiles, seu urbanos: quia illis communiter tardiùs lumen rationis oboritur, citiùs his, qui ob commercium cum doctioribus, multa cognoscunt; quæ in campis viventes cognoscere nequeunt.

Additque idem Auèor, puellas, sicuti priùs puberes fiant, (pubescunt

enim anno 12. completo, cum pueri anno 14. completo puberes fiant) ita priùs rationis usum assequi solere, quàm pueros, atque adè citiùs obligari ad audiendum sacrum.

7. Atque ex his conciliare poterimus Azor, & Sanchez obligantes circa finem anni septimi, cum Gobat obligante post completos annos octo, nam fostassè in Germania, ubi scripsit Gobat, propter Regionis frigiditatem, tardiùs pueri adolecunt, id quod non est in Regionibus, ubi Sanchez, & Azor scripserunt.

8. Regula igitur pro nobis illa erit, communiter sufficere ad obligationem annos septem explevisse, nisi ex individuazione personæ appareat, nondum obortam esse plenam rationis lucem: obortam autem esse, vel non esse incumbit parentibus examinare, vel magistris, qui sæpè agunt cum pueris: nam Confessarij, vel Theologi per unam, vel alteram, vel certè infrequentem locutionem cum illis veritatem hanc assequi, difficulter possunt.

9. Quæret alicujus pueri Pater: Meus gnatus nondum attingit annos septem, sed tamen video apertè eum perfectum rationis usum esse consecutum, & circa pietatis opera valdè esse propensum; obligaborne illum ad templum, audiendi causa sacrum, adducere?

10. R. Et quidem primò tibi parenti gratulor, quod filium habes similem sancto Thomæ, qui quinquennis cum esset, quærebarà magistro, quid sit DEUS, & S. Petro Caestino, qui indentidem dicebat Matri, *Mater mea,*

volo

volo esse bonus servus DEI. Secundò dico; esse duas sententias: Nam Vilalobos, Trullench, alijque cum Leandro tract. 3. diss. 2. quæst. 6. filium tuum obligant ad audiendum sacrum sicuti obligant ad abstinentiam à carnibus in diebus vetitis, quia jam utitur ratione, & ad omnes ratione utentes dirigit Ecclesia sua præcepta.

Castropalaus verò cum Joanne Sanchez, & Diana apud eundem Leandrum nequaquam obligant; quia lex Ecclesiæ fertur pro iis, qui regulariter rationis usum habent, atque adeò solum pro illis, qui septennium expleverunt; cum enim per accidens sit, & rarò eveniat, quòd antea quis ratione polleat; de hoc non habetur ratio: Quare tu poteris filium istum tuum, secundùm hanc sententiam (quæ satis est probabilis) à prædicta auditione, ut etiam ab abstinentia prædicta carni-um liberare.

11. Quæret secundò alterius pueri Pater: Meus gnatus licet septem annos, immò & octo compleverit, nondum plenum habet rationis usum, ut ex clarissimis conjecturis agnosco; obligaborne illum ad audiendum sacrum adducere?

12. R. Non obligaberis: Hic enim computandus est inter Infantes; Siquidem usus rationis est, qui facit hominem egredi ab infantia, non autem merum tempus.

13. Quæret tertio altera parens: meus filius, qui jam excessit septennium, valde dubitò, an rationis usum perfectum acquisierit, quid faciam?

14. R. Illum cura, ut Saero interfit; Ratio est, quia tunc præsumendum est, jam rationem acquisivisse: Præsumptio enim solet desumi ex communiter contingentibus: Communiter autem contingit, ut post septennium effulgeat rationis usus; contra esset, si dubium sit, an ante septennium quis acquisierit usum rationis, nam præsumendum tunc erit, non acquisivisse; quia communiter accidit, tunc ejusmodi usum nondum advenisse. *Legge Pasqualigum cum multis de Jejunio decis. 50.*

15. Quæret denique hac occasione inops alia mater: Ego filium ferè duorum annorum parvulum nutrio, quem, quia non habeo, cui illum domi custodiendum tradam, in templum mecum duco, quando ad audiendum Sacrum illuc accedo: Verùm dum sacrum fit, is perpetuò clamat, aut flet, aut nugas sine intermissione cum mea, & circumstantium perturbatione agit: quid consilij capiam, omittamne missam, an ejusmodi perturbationem patiar?

16. R. Huic petitioni sic satisfacit Gobat c. 15. in Alphabeto auditionis sacri n. 318. *omitte omninò sacrum: non videtur enim esse tantum bonum spirituale auditio Sacri cum perpetua sollicitudine, & cura coercendis filij nugas, ut tibi procurandum sit, illi interesse cum notabili incommodo, perturbatione, & obmurmuratione ceterorum, ubi advertit illud (notabili.)*

matet in bibli...

TAMBRIN

IN
SACR. SACR.
SU VARR.
et
multis de Jejunio

II
306

*Cæcus solùm, Surdus solùm,
Mutus solùm.*

17. **I**Nquires tertio. Hi tenenturne interesse sacro diebus festivis?
R. Si quis sit solùm cæcus, vel solùm surdus, vel solùm mutus sine dubitatione tenebitur, perinde ac cæteri fideles: Neque obstat, eos non posse minuta omnia missæ cognoscere; sufficit enim, quod exhibeant sacerdoti sacrificanti corporalem, moralemque præsentiam: id enim solùm requiritur, ut infra explicabimus, ad sacrum ritè audiendum; hi autem sine dubio, possunt dictam præsentiam exhibere, qua aliquo tandem modo, & ex quibusdam signis intelligant, quid fiat in missa.

*Cæcus simul Surdus, & simul
Mutus.*

18. **A**T verò si quis sit cæcus simul, & surdus, mutusque, Fagundes primo *Eccl. præcepto lib. 2. c. 3. n. 3.* & Diana parte 5. tract. 4. resol. 8. ajunt, hunc, quamvis his tribus vitijs laborantem, obligari; quia moraliter loquendo, potest præsentialiter adesse, & ad id, quod fit, potest aliquo tandem modo attendere.

19. Negat obligari Gobat in *Alphabeto sacri audiendi n. 30. & 31.* qui enim, ait, his morbis afficitur, sive hos contraxerit à nativitate, sive postquam multoties pienssimè interfuerit sacro, non potest exhibere dictam moralem præsentiam, cum nil prorsus Missæ intelligere, seu advertere possit, & totùm, instar lapidis, ante altare confisteret. Sed certè hoc ipsum deberet Go-

bat probare: diceret enim Fagundes cum Diana, Ecclesiam obligando fideles ad audiendum Sacrum, illos obligare ad ponendum devotè id, quod possunt; is autem, qui tribus dictis defectibus laborat, potest saltem materialiter, & corporaliter coram sacrificante, devotione saltem externa, consistere; nisi forte aliunde excusetur, ut si V. G. non habeat modum adeundi in Ecclesiam, vel sit adeò rudis ingenij, ut non possit intelligere missæ mysterium.

Ego profectò, quia vix invenire possum eum, qui à nativitate cæcus est, & surdus, & mutus, habentem tantùm ingenij, ut possit apprehendere, quid sint mysteria missæ: idèò opinionem Gobat regulariter in hoc casu probabilem judico; id quod ipse forasè insinuat in illis verbis (& solùm instar lapidis &c.) Qui autem in majore ætate in tres illos defectus incidit, lapidi non est comparandus; nam propterea illum obligari puto.

*Cæcus simul, & Surdus, sed
non Mutus.*

20. **P**ropter eandem rationem Gobat *ibid. n. 30.* liberat ab obligatione audiendi sacrum eum, qui sit cæcus, & surdus, quamvis non sit mutus, & affert Castropalaum tract. 22. punct. 16. num. 4. dicentem, hunc non posse more Christiano interesse sacro. Sed Ego centeo, debere corporaliter, eo modo, quo potest, adesse; apprehendo enim hunc aliquo modo devoto & Christiano adesse posse; idque juberi tunc ab Ecclesia: semper excipe, nisi sit

fit tam rudis, ut mysterium missæ percipere nequeat.

Surdus simul, & Mutus, sed non Cæcus.

21. **D**enique si quis sit solum surdus, & mutus, multò magis obligabitur; quia is cum habeat oculos expeditos, potest propriè interesse Sacro, quando in hos defectus incidit, postquam fuit instructus cognitione Sacri; quia potest advertere ad sacerdotem, divina mysteria operantem: quod si ab ortu fuit surdus, & tamen ingeniosus, (quales hi esse solent) ut, instructe aliquo, intelligat mysteria missæ, saltem in confuso, etiam propter eandem rationem n. præcedente dictam, obligabitur modo sc. quo potest, & ita sustinet Fagundez, & Diana locis cit. Intellige cum exceptione modò illatâ rudis ingenii, non valentis Sacrum mysterium percipere.

Famulis.

22. **I**nquires 4. De famulis, qui propter occupationes injunctas à dominis, non rarò absunt à sacro.

Famuli hæreticorum, vel Infidelium.

23. **R**espondeo 1. de famulis Catholicis, qui hæreticis, vel infidelibus dominis inserviant, mox de famulis, qui interviunt fidelibus.

Famulus ergo prædictorum, si absque notabili suo damno commodè potest discedere à famulatu hæretici, vel infidelis, à quo frequenter impeditur festos dies catholicè servare, obligatur

discedere; quia præcepta Ecclesie sine dubio obligant ad sui observationem, si grave, seu notabile damnum non affert observatio; Ita Bonacina in 3. Præcepto decalogi, & disp. 5. de legibus pnn. 3. num. 16. alios citans. Dixi (frequenter) nam si rarò, non præsumenda est Ecclesia, famulum ejusmodi tam citò obligare ad discessum.

24. Qui verò in casu dicto sine suo notabili damno (quodnam illud sit, mox n. 31.) nequit discedere, non obligatur; excipe, si tamen non adsit periculum negandi fidem ob commercium cum hæretico, nec adsit contemptus Religionis Catholicæ. Ratio dicti est, quia nemo tenetur, cum suo notabili damno querere commoditatem ad observanda præcepta Ecclesie; Sicut enim non tenetur quis observare Ecclesie præceptum cum magno suo damno; sic multò magis non tenebitur commoditatem cum damno suo notabili querere, qua præceptum observet. Ratio exceptionis est; quia est certi Juris apud omnes, mortaliter peccari ab eo, qui non relinquit proximum periculum peccandi; & item qui obedit imperanti aliquid in contemptum Religionis: nam sic qui amat periculum, in illo peribit, & obediens contemnenti, censetur ipse contemnere. Legite Azor part. 1. lib. 7. cap. quasi 1.

25. Quæres Primò, quandònam quis censetur imperare in contemptum Religionis? R. Quando quis mandat, vel prohibet eo fine, ut præceptum Ecclesie, tanquam superstiosum, violetur; vel quando ex ejus violatione ritus, & dictoria captantur, vel quando

A 3 impe.

matet in biblia.

TAMIEVRINI

in

de Ecclesie præcepto

de

de

E II

306.

imperans videtur velle sibi potius esse obediendum, quàm Ecclesiæ: vel quando ex circumstantiis colligitur, velle dominum hæreticum, ut per tales in-observationes incipiat, parvi fieri catholica Religio. Ratio datæ explanationis est manifesta; quia contemptis, aliquo modo ex dictis, veræ Religionis legibus, contemnitur ipse DEUS veræ Religionis author.

26. Quæres Secundò: quando nam est periculum, in casu, de quo loquimur, peccandi? periculum, inquam, proximum; nam ad deferendum periculum remotum, non est tanta obligatio.

27. R. Erit quidem periculum, proximum, si occasione talis famulatus, quem hæretico, vel infideli impendis, sæpe etiam sine justa causa, leges Ecclesiæ non servas, edis V. G. carnes sine justa causa diebus vetitis, vel incipis dubitare de fide catholica, & similia; nam tunc certè discedere obligaris, quia, ut modo dixi, tunc amando periculum, peribis in illo; te ergo non absolvat Confessarius, nisi tam perniciosum famulatum deferas.

28. Monco autem hinc obiter, esse graves prohibitiones Ecclesiæ, ne quis Christianus famuletur Judæis, vel Sarracenis, quas satis est, si legas apud Castropalaum tom. 1. tract. 4. disp. 2. punct. 9. n. 17.

Famuli Catholicorum.

29. **H**Æc de famulis hæreticorum, vel Infidelium, accedamus nunc ad famulos Catholicorum.

R. Autem cum distinctione; vel enim dominus Catholicus tibi imperat servitia necessaria, propter quæ sacro interesse non potes; & tunc licitè obedies; quia nemo conditionem ex se licitam (qualis est hæc obedientia servandi in necessariis) mutare tenetur, suumque licitum statum deserere, ut leges Ecclesiæ in alio statu servet, sicuti notat Tannerus tom. 4. disp. 6. q. 9. num. 107.

Vel idem Dominus tibi famulo imperat frequenter opera non necessaria, unde si tu illis insistas, legem Ecclesiæ, atque ad eò missæ festivæ auditionem, omittas; & in hoc casu, redit similis doctrina, quam modò dedimus de famulis hæreticorum; Si enim frequenter sic dominus tecum se gerit, & tu sine notabili tuo damno deserere illum potes, deserere omninò debes; secus nequaquam, quando non est contemptus præceptorum Ecclesiæ.

30. Quæres primò, quantum, & quale debet esse damnum, quod excuset famulum à deferendo ejusmodi Domino, qui non permittit, suos famulos ritè festivos dies observare?

R. Et sanè si de ipso Domino quæras? Ipsum mortaliter peccare (si secundùm morales circumstantias absit, justa causa retinendi ita famulos in servitijs, ut nequeant adesse sacro, vel ut nequeant servare cætera Ecclesiæ præcepta) dubium non est; cui Domino potest merito aptari illud S. Pauli ad Corinthios cap. 5. Si quis suorum, & maximè domesticorum curam non habet, fidem negavit, & est infidelis dete-

deterior, lege Suarium de *Eucharistia* disp. 83. V. *quintum caput.*

31. At si de famulo quæras? Respondedo, si is idcirco audiendum factum non accedit; vel labori non necessario vacat, quia vel verbera, vel graves injurias à suo domino timet, vel ipsum valde infensum haberet, vel domo ab eodem expelleretur, & ipse famulus non facile reperiret alium dominum, vel si reperiret, ejusdem farinae esset novus herus. R. inquam, hoc ipso pari notabile damnum, & sic non obligari ejusmodi dominum deserere. Lege Toletum *lib. 6. cap. 6.* & Castropalaum *tract. 9. punct. 10.* secus obligari.

Notanter dixi (notabile) nullo enim modo amplecti possum aliquorum doctrinam, quam Azor *part. 1. lib. 7. cap. 7. quæst. 1.* tibi non displicere significat, nempe famulos habere justam excusationem, si jussu Domini die festivo laborem obeant non necessarium, (unde idem doceret de auditione Missæ) licet nullum ex sua inobedientia damnum timeant, nisi duriusculam reprehensionem, vel rixam; non, inquam, amplecti possum; quia non est credibile, ob solum leve damnum Ecclesiam velle suas sanctissimas & gravissimas leges non observari, ut omnes communiter Authores notant, & præsertim Suarez *loc. cit.* Hanc autem Azorij sententiam, ut ipse illam absolute refert, dico, me amplecti non posse propter rationem dictam levis damni respectu gravissimi Ecclesie præcepti; quod si id accidat famulo non semel, aut iterum, sed frequenter, & sæpe, ex

illo capite se posset ab auditione festivæ Missæ, & laboribus terribilibus excusare; quia duriusculum verbum, & levis rixa sæpe repetita, possent aliquando existimari grave malum, & maxime quia Dominus licet leviter, minus satisfactum se ostendat, interius tamen graviter molestum ejusmodi famulum habere, atque eundem non inveniensem alium dominum à domo repellere posset.

32. Quæres secundò: ille famulus, qui nequit reperire, nisi dominum, à quo recipiat dimidium ejus, quod à suo accipit, centebiturne patè notabile damnum, ita ut sit excusandus, si propterea dies festos ritè, jussu sui præsentis domini non colat?

33. R. Centebitur, immò etiam centebitur excusandus, si deserens hujus famulatum, amitteret tertiam partem sui soliti salarii; id enim, consideratis tam moderatis salariis, quæ hodie dari solent, & ordinaria inopia famulantium, videtur grave, & notabile damnum; ut notat Gobat *loc. cit. n. 327.* Unde etiam propter eandem rationem putat *num. 323.* te non teneri ante tempus constitutum discedere, si prævides tibi volenti audire Missam, vel nolenti die festo laborare, negandam ob tuum discessum esse majorem partem salarii.

34. Quæres tertio; Habeo ancillam, quæ si citius à somno, & lecto surgeret, posset audire sacrum, & laborem, quem illi injungo, complere: possumne ego illam ad citius surgendum compellere?

notet in biu...

TAMBRIN

in

de

de

30.6.

35. R. Si oporteret aliquid detrahere de somno ordinario, & rationabiliter moderato, certè compellere non poteris; habet enim illa jus ad consuetum somnum; sicuti ad assumendos consuetos cibos; & quando se tuo famulatu addixit, nunquam huic juri se renunciaisse præsumendum est, lege Suarium *loc. cit.* qui observat famulos teneri, vel ante, vel post sacrum expedire opera impediencia sacrum, si tamen adhibita mediocri diligentia, amotoque alio incommodo, possint vel differre, vel prævenire; atqui detrahere de moderato somno nimis incommodi est.

Excommunicatus.

36. **I**nquires quintò; An excommunicatus licitè intersit sacro? Respondeo. Excommunicatus, sive non toleratus (qui est ille, quem Ecclesia nominatim, & publicè denunciavit, & item ille, qui est notorius, seu publicus percussor clerici) sive toleratus (qui est, quicumque alius propter alias quascunque rationes excommunicatus præter duos jam dictos.) Excommunicatus, inquam, quicumque peccabit mortaliter, si intersit Missæ, vel notabili ejus parti: excipe, nisi excuset, vel ignorantia, vel aliqua gravis necessitas. Ratio dictæ responsionis est, quia Ecclesia graviter in odium excommunicati prohibet, ipsum adesse sacro. Ratio exceptionis est, quia ignorantia inculpabilis excusat à voluntario, atque aded à peccato, & consequenter ab ejus pœna, & quia Ecclesia non obligat suos ad sua præcepta

observanda cum notabili damno: sicuti alibi sæpè dictum est: Ubi etiam, semper excepimus contemptum, vel scandalum.

37. Hic autem sunt tres dubitationes: Prima; An si quis sic nominatim, & publicè declaratus excommunicatus; sed ipse rationabiliter putat injustè se fuisse damnatum, undè appellat ad tribunal superius, an inquam, durante lite, possit licitè interesse sacro, & cum aliis tractare, sicuti prius ante declarationem?

R. Cum Navarro *in consiliis lib. 5. conf. 6. n. 9.* licitè posse; quia pendente appellatione, suspenditur dicta declaratio, atque aded pro tunc non judicatur ab Ecclesia nominatim declaratus, & sic publicata appellatione, poterit sine scandalo licitè adesse sacro.

38. Sed quid si hic innocens non appellavit, sed verè à parte rei fuit injustè declaratus, sed non potest manifestè, & indubiè demonstrare nullitatem suæ sententiæ?

39. R. Sanè tunc coram ijs, quibus constat innocentia, poterit audire sacrum, cumque iisdem civiliter agere; quia verè, & coram DEO non est excommunicatus; at coram ijs, quibus non constat, debet se gerere ut excommunicatus; siquidem secus contemneretur sententia Ecclesiæ, id quod notavit S. Gregorius *homil. 26. in Evangel.* dicens: Sententia Pastoris, sive justa, sive injusta sit, Gregi timenda est; legite Layman *lib. 1. tract. 5. part. 1. cap. 6. n. 3.* & Tolctum *l. 1. c. 10. aliòsque passim.*

40. Dubitatio 2. Quando aliquis excommunicatus velit (tanè cum peccato) interesse Sacro, ad quid obligabitur, vel ipse celebrans vel factum forte audientes?

41. R. Si sit toleratus, ad nihil obligatur; quia ex Concilio Constantiensi liberantur à peccato fideles, propter communionem cum toleratis, tum in rebus sacris, tum in profanis, licet ipsi excommunicati peccent, se ingerendo ejusmodi communioni; At verò si sit excommunicatus non toleratus, Sacerdos celebraturus Sacrum, cum ab Ecclesia exire jubeat; si nolit exire, incidit in aliam, seu novam excommunicationem, & vi expellendus erit opera Laicorum (esto sit Clericus), vel si laici expellere nolint, expellatur opera Clericorum. Quod si non possit expelli, Missa nullo modo inchoetur, imò si sit inchoata, desistat Sacerdos; quando tamen nondum perventum sit ad Consecrationem, vel ut alij volunt, ad illa verba: *Qui pridie, quàm pascere*; quod si illuc perventum sit, pergat Sacerdos, usque ad summationem Calicis, quo sumpto, moneatur iterum excommunicatus, ut exeat à templo: quo tamen nolente, Sacerdos cum Ministro redeat in Sacristiam, ibique quod reliquum est facti, perficiat.

42. Auditores tamen prædicti Sacerdi debent omninò & statim discedere, sub pœna peccati mortalis à talis Missæ auditione, & ne tantisper quidem licitè expectent ipsam etiam solam consecrationem, ut scilicet nullo modo intente tam sacra participent in consortio.

Tambur. de Præcept. Eccles.

excommunicati non tolerati: hæc, & alia huc pertinentia legite apud Layman. *loc. cit. p. 2. c. 2. n. 6.* & Coninch. *3. p. disp. 14. dub. 7. n. 52.*

43. Dubitatio 3. An excommunicatus obligetur petere absolutionem, ut possit licitè adesse sacro?

44. R. Ita putant Azor *p. 1. lib. 7. c. 2. q. 2. aliique*, Unde si non petat, peccabit iterum, ajunt, speciali peccato contra præceptum audiendi sacrum: Negat utrumque communis DD. sententia cum Dicastillo *disp. 5. de sacrificio Missæ dub. 10. p. 2.* Ratio est, quia non tenetur quis tam remota impedimenta tollere, ut ad sit sacro; secus qui infirmus est, vel carcere detentus, vel captivus, teneretur ab his impedimentis se liberare, ut audiret sacrum, & ni faceret, peccaret; quod esset fidelibus nimis onerosum.

Dixi (tam remota) Nam si tu excommunicatus haberes promptum, qui te possit, & vellet absolvere; vel qui te vellet à carcere, vel captivitate liberare; non excusaberis, si renueres, maximè si tenueres propter hunc finem, ne sic cogereris audire sacrum; id quod confirmatur ex illa ratione universali; quia quilibet obligatur tollere, si potest, proxima impedimenta, ut servet præcepta, sicuti infra suo loco *n. 81.* dicemus; at nunc faciliè potes, ergo &c.

45. Quæres; Si quis excommunicatus verè pœniteat sui delicti, idemque petat absolutionem à potente cum ab excommunicatione absolvere; is autem (certè cum peccato) nullà justà causâ motus, absolvere illum nolit;

B:

lici-

matet in bini...

TAMBURINI

in

de Ecclesia Præcepto

de VARIIS

de

ED

306:

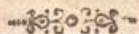
liciténe tunc ejusmodi excommunicatus sacro intererit? Idem erit, si huic verè pœnitenti non detur copia potentis eum absolvere.

R. Suarez de censuris *disp. 9. sect. 3. num. 2. cum aliis* licitè interesse hunc non posse, putat, & mortaliter peccare, si interfit; Ratio est (inquit) quia dum ipse verè adhuc est excommunicatione ligatus, arcetur ab Ecclesia, à Missa, ob terrorem saltem alienum.

At profectò probabilissima est sententia Fagundez *p. Ecclesia præcepto lib. 3. c. 12. n. 12.* qui cum Navarro contra Suarium sentit, excommunicatum verè pœnitentem, posse occultè recipere Sacramenta, vel celebrare; (multò magis ergò audire sacrum) quia est jam justus, bene dispositus, & per illum non stat, quominus absolvatur. Adde tamen petendam nihilominus esse absolutionem in foro externo, quando suppetit copia superioris potentis absolvere, ut nimirum appareat, revera ipsum obedire Ecclesie.

46. Instas, obligabiturne prædictus verè pœnitens, qui sine sua culpa absolutionem excommunicationis obtinere non valet, obligabiturne (inquam) quandoquidem potest licitè sacro interesse?

R. Quia sententia Suarii est etiam probabilis (ut faretur idem Fagundez *ibid.*) poterit talis excommunicatus, quamvis verè pœnitens, illi sententiæ se conformare, seque ad auditionem sacri non obligare.

Interdictus.

47. **I**nquires sextò de eo, qui sive personaliter, sive localiter est interdictus (juxta ea, quæ habentur in tractatu de interdicto) an scilicet excusetur ab audiendo sacro?

48. R. Sanè excusatur, quia Ecclesia prohibet, ne interdictus sacro interfit, ut propter eandem rationem excusatur excommunicatus juxta modò dicta, quæ hæc sunt applicanda.

49. Sed dubitabis, an si quis habet privilegium V. G. Bullæ Cruciatæ, quo ipsi conceditur tempore interdicti localis (si ipsi interdicto causam non dedit) posse adesse sacro, an, inquam, obligetur adesse?

50. R. Non obligari, tenent Avila, Victoria, Coninch, alique cum Diana eos citante *p. 2. tract. 11. ref. 2.* & apud de Lugo de Eucharistia *disp. 22. num. 12.* quibus adde Quintanad, *to. 2. Singularium, singulari 9.* quia nemo, ajunt, uti suo privilegio obligatur, juxta illud commune: Privilegiis utimur, quando volumus; quod certè intelligitur, quando non est in præjudicium alicujus, ut certè non est in casu nostro.

51. Obligari sustinent Suarez, Navarrus, Sotus, Vivaldus, alique quos citat, sequiturque de Lugo *loc. cit. n. 13.* quia præceptum audiendi sacrum obligat, quoties non habes legitimum impedimentum, seu quoties potes: ac nunc posito privilegio tibi collato, jam potes; ergo &c. sicuti carceri mancipatus obligatur sacro interesse, si illi carceris impedimentum auferat Judex.

In

In utramque partem pugnant prædicti Authores, ut latè habes apud Bar-
di de Bulla Cruciatâ p. 2. tract. 2. c. 3.
sect. 6. & Trullench. lib. 1. de eadem
Bulla p. 3. dub. 6. sed posterior ceriè est
terior, & amplectenda, quam latè pro-
pugnat Thomas Hurtadus p. 1. Resolu-
tionum moralium c. 6. resol. 28.

Impediti.

52. **I**nquites septimò: Quinam aliis
impedimentis constricti excu-
santur ab auditione sacri?

R. Sanè multi, & ex multiplici ca-
pite. Primò ex capite pertinente ad
bona Spiritualia; Secundò ex capite
pertinente ad bona corporis. Tertio
ex capite pertinente ad bona fortuna-
rum.

53. Porro in casu nostro legiti-
mum impedimentum, quod morale
impotentiam affert, tunc adest, quan-
do sine jactura boni mediocri astima-
tionis ex prædictis, aut sine magna
difficultate, vel labore, nequit audire
sacrum; Addit Suarez, non requiri
causam admodum gravem, sed medio-
crem; Plus addit Dicastillus tract. 5.
de sacrificio Missæ dub. 50. §. 2. n. 11.
nam excusatur, inquit, qui timet pro-
babiliter quodcumque temporale, aut
corporale incommodum, aut laborem.
Hæc ille: qui profectò nimis benignè
loquitur; commutetur igitur illud
(quodcumque) in (notabile.)

Jam de singulis prædictis bonorum
generibus erit nobis pro nostro institu-
to, nostraque materia singillatim dis-
currendum.

Impedimenta circa bona Spi-
ritualia.

54. **P**rimò ergo excusaris ab aud-
tione sacri, quando salva con-
scientia, nequis illi interesse: etenim
dicimus, id non posse, quod sine pecca-
to facere non possumus.

55. Hinc si quis bona fide, data
promissione de gravi aliquo negotio,
præsertim cum Sacramento; aut si quis
mandato superioris justo compellitur
domi manere, sanè, ut fidem, obe-
dientiamve in re gravi servet, excusa-
bitur.

56. Secundò Bonacina de Sacra-
mentis disp. 4. §. ultima punct. ultim.
num. 3. & communiter Authores abso-
lutè eximunt ab audiendo sacro illum,
qui adscriptus custodiæ ægroti, non ha-
bet, quem substituat. Vide, quæ
mox dicam n. 60. ubi id distinctius ex-
plicabitur.

57. Tertio excusaberis, atque li-
cité omittes Sacrum, si necesse sit ire
ad audiendam confessionem gravi-
ter ægrotantis, & aliud sacrum non
adfit.

58. Quarto excusatur mulier o-
mittens sacrum si, quando exit, rixa-
tur maritus, & propterea rumpitur pax
inter eos, per rixam tamen alicujus
momenti; huc reducunt pserique,
quando ipsa debet parare prandium,
& quando cibos parare debet pro con-
viviis, aut nuptiis; & quando Mari-
tus est nimis Zelotypus, & non vult,
ut uxor se præbeat aliis videndam. In
his enim, & similibus, si timor uxoris
est alicujus momenti, licet peccet ma-
ritus,

Dicitur in b... ..

TAMERIN

in

de ecclesia p... ..

de

E II

3086

ritus; non peccat uxor sacrum omittens, ita Dicastillus n. 210.

59. Quintò, quamvis non excusetur, qui omittit sacrum ob quodcunque etiam majus bonum spirituale non necessarium, licet utilissimum, qualis esset V. G. Voluntaria sumptio Eucharistiæ, tamen excusatur, si velit confiteri sua gravia peccata confessario, quem nunc habet, alium per multum tempus non habiturus; quia hæc non utilitas solum esset, sed moralis necessitas se DEO reconciliandi.

60. Sextò, Excusaris, ob charitatem aliquando, vel misericordiam; hinc quando inservis ægro, non solum excusaris, si ipsi sit necessaria tua præsentia, ne morbus augeatur, ut innuimus n. 56. verùm etiam, si te absente, non possint eidem applicari remedia convenienti tempore: Suarius etiam ait, quando morbus est gravis, satis esse, quod infirmus solus, relictus illo toto tempore, quo abfueris, pati debeat laborem, & animi auxietatem, vel quid simile; Idem docet Dicastillus *loc. cit.* n. 189. aitque sufficere, si servitium sit infirmo valdè utile.

61. Dubitabis hinc, an excusetur quis, si illius accessus ad templum, ut intersit sacro, sit alicubi efficax peccati mortalis occasio? V. G. si puella (ciat, se turpiter à juvene amatum iri, si illam ad Ecclesiam accedentem aspiciat, &c.

R. Valentia vult, debere illam se domi continere, nec interesse sacro, idque sub obligatione, ne scilicet cooperetur cum peccato juvenis. Ita, inquam, Valentia *tom. 3, disp. 3 q. 18,*

punct. 4. At Suarez *loc. cit.* hanc licentiam quidem concedit huic puellæ, non accedendi ad Missam, ratione charitatis, quam potest exercere circa dictum Juvenem, ne peccet: licentiam, inquam, concedit: Sed sine obligatione non accedendi; quia, inquit, non debet ab illa puella tolli libertas sua, & spirituale suum augmentum ob crimen, seu scandalum passivum alterius.

Denique Castropalaus *tract. 22. punct. ultim. num. 5.* negat ejusmodi puellæ licere, se continere domi, sed obligat omninò ad accedendum ad Missam; quia urget illam præceptum grave Ecclesiæ, quod non est negligendum propter meram malitiam alterius.

Omnes hæc sententiæ sunt probabiles, quia bonis rationibus inniuntur.

Impedimenta circa bona corporis.

62. **E**X hoc capite excusaris primò ab auditione sacri, si probabiliter times, ne in ita, vel reditu, vel in templo, in insidiis inimici incidas, te occidere, vel aliquod notabile malum inferre volentis.

63. Secundò, si in carcerem te conjiciendum à tuis creditoribus, vel aliis (puta à satellitibus, vel ministris Justitiæ) prævideas.

64. Tertio excusaris, si cum incommodo alicujus momenti surgere à lecto non potes; ut si quamvis convalesceris ab infirmitate, adest prudentis judicio periculum reincidendi in illam; ad cognoscendum autem hoc periculum

lum Suarez Fill. cum Castropalao loc. cit. num. 4. dant hoc indicium, quando (aiunt) infirmitas impedit egredi à lecto, vel à domo, ad alia negotia, æqualis, vel minoris laboris, quam sit, Missam audire, adeffe censetur ejusmodi periculum; secus non item.

65. Quare, distantia loci à templo sæpe corporale impedimentum affert, maxime senibus, claudis, ex itinere, vel labore valde fessis, & similibus; dico igitur abstrahendo ab aliis circumstantiis, puta tempestatis, pluviae, æstivi solis, ardoris, &c. Si loquamur ex solo capite distantiae; & quidem de mediocriter valentibus, nec aliam excusationem habentibus, esse varias Doctorum sententias.

Suarez enim loc. cit. vers. tertium caput putat, sufficienter excusari eum, qui deberet pedes per tria miliaria nostra Italica ambulare ad inventiendum sacrum.

Hentiquez lib. 9. c. 25. n. 10. non excusat rusticum robustum propter distantiam sex miliariorum.

Bonacina loco cit. n. 12. requirit ad excusandum à sacro sex, vel septem miliaria.

Dicastillus tract. 5. de sacrificio Missae dub. 10. §. 1. n. 174. negat duo miliaria sufficere ad excusandum (per se loquendo) quia Nobilis vehi curru potest. & mediæ fortis fœmina pedibus ire, maxime intra Urbem.

Marchinus de ord. tract. 3. p. 3. c. 17. n. 19. affert aliquos, quibus ad excusandum sufficit unius miliarii iter.

66. Verùm dicta hæc non satisfaciunt, quia nunquam in hac materia auditionis Missæ est attendendum ad solum caput distantiae, sed etiam maxime est consideranda conditio personæ, viæ, pluviae, tempestatis, & similibus circumstantiarum, ut scilicet omnibus perpensis, judicetur, an tale iter notabiliter difficile sit pro tali persona? Quis enim neget, difficilius esse duorum miliariorum iter fœminæ, præsertim delicatæ, vel prægnantis, quam viro agresti, &c. recte igitur concludendum est cum eodem Dicastillo, qui denique sic concludit: *Itaque id absolute iudicio prudentis relinquendum est.*

67. Quæres primò, si non clarè, nec probabiliter sciam, sed solum negativè dubitem, an mihi adsit periculum reincidendi in gravem morbum, si ad Missam accedam, excusarè tunc me possum ab illius auditione?

R. Suarez in simili de horis Canonicis, ait tunc petendam esse dispensationem; (utique ab Episcopo, vel alio Superiori juxta ea, quæ diximus de Jejunio.) At Castropalaus in eodem simili negat, esse opus dispensatione, sed licere, horas Canonicas omittere.

Utraque sententia probabilis est; unde ex hac Castropalaj sequitur, stante dubio prædicto de infirmitate augenda per egressum ad audiendum sacrum, posse licite quempiam non audire, ut habet etiam expressè Dicastillus loco cit. Ratio est, quia licet sit dubium, an nocitura sit illa auditio, tamen periculum, an sit nocitura, certum

manet in biblioteca

TAMBUREM

IN

DE ECCLESIA PRAECEPTO

DE

DE II

306

tum est; in quo certo periculo scimus, Ecclesiam nos non obligare; immò aliqui putant, nec posse, quia non potest præcipere aliquid, quod sit contra præceptum quintum Decalogi, de non se exponendo periculo occisionis: quoniam ergo possessio, quam homo habet, non se exponendi periculo gravi mortis, est prior, (siquidem de jure naturæ) quàm sit præceptum recitandi officium, vel audiendi Missam; ideo illa possessio prævalet, non autem hoc præceptum: Ita Caramuel *lib. 3. Theologia Moralis, num. 1395.* & Joannes Sanchez *disp. 15. à num. 7.* latè idem dicentes de Jejunio in simili dubio.

68. Quæres secundò: si quis infirmus habet Oratorium Domi, obligaturne primò ibi audire sacrum, si ibi illud celebretur? Secundò obligaturne conducere Sacerdotem, ut ibi sacrum faciat, solitam eleemosynam ipsi daturus, ut consequenter ipse infirmus illi interesse possit?

69. R. Ad primum, obligari, quando aliqua legitima excusatio non adesset; ut si feбри laborans deberet à lecto surgere, & ad locum Oratorii se conferre cum notabili periculo, &c.

70. R. Ad secundum, non obligari conducere modo dicto Sacerdotem, ut is faciat sacrum in dicto Oratorio; quia præceptum audiendi Missam est, quando illa celebratur; ergo tunc illi à fideli assistendum est, non verò me Ecclesia obligat, ut meis expensis illam procurem; Legite Suarezium *disp. 88. sect. 6.* licet sit illi con-

trarius Nunnus *q. 83. art. 6.* circa finem. Illud est mihi certum, quòd Sacerdos si tibi se offerat ad celebrandum sacrum, tu nequeas licitè eam oblationem non acceptare; quia qui ad finem ponèdum obligatur, obligatur etiam ad ponenda media ordinaria, quale est uti opera celebrantis ultro oblata, ut docet Tannerus, Villalobos, alijque apud Dianam *p. 2. tract. 4. resol. 8. & p. 9. tract. 1. resol. 19.* Nam propter eandem rationem, quando Dominus curat celebrari sacrum in dicto Oratorio privato, ejus domestici, & famuli, nisi aliunde excusentur, obligantur illi interesse; quia tunc est, ac si ipsi ultro offeratur Missa.

Impedimenta circa bona Honoris, & fama.

71. PRIMò, Dedecus existimatur in Dalmatia, puellas nubiles permitti à parentibus adire templa.

Idem in quibusdam locis dedecus reputatur, viduas non se demi continere toto primo anno suæ viduitatis.

Idem alicubi simile quid usurpatur, nam per aliquas hebdomadas fert usus puerperas se continere intra privatas aedes.

Hæ igitur consuetudines, licet essent abolendæ, tamen si alicubi adeò sint fortes, ut verè notabile dedecus pariant, si non observentur, sunt tolerandæ, si ante lucem nequeant Missæ præcepto satisfacere.

72. Secundò, Matres remanentes domi ad custodiendam filiarum periclitantium, nec ad Ecclesiam pergere valentium, pudicitiam, excusantur;

ut notat Navarrus, & Bonacina cum Castropalao *loc. cit.* n. 7. sic etiam eadem matres, vel nutrices, si infantes deserere non possent domi, nec ad Ecclesiam secum ducere, excusantur; vide, quid in simili supra num. 16. dictum est.

73. Tertiò, Huc etiam reducitur excusatio illorum, qui non habent vestem decentem, ita ut nequeant sine dedecore, aut gravi derisione, seu notabili pudore, comparere in publico.

Dubitat verò Gobat n. 190. an sit obliganda mulier V. G. ad petendam, Commodato, vestem, ut sic sacro intersit; Ego verò hanc dubitationem solverem distinguendo; si enim notabilis difficultas esset in petendo, vel in obtinendo ejusmodi vestem, mulierem illam (idem dic propter paritatem rationis de quacunque persona) non obligarem; secus non esset ratio, cui illam obligare non deberem.

74. Huc denique etiam reducuntur, qui, vel quæ non habent comitatum necessarium juxta decentiam sui status: Item hæ puellæ aliàs honestæ, quæ putantur castæ, & tamen uterum gestant, ita ut celare se coram alijs non possint: Quod si hæ exeant ad Choreas, & alia vana, quomodo excusabuntur ab auditione sacri? Ita Pax Jordanus *tom. 2. lib. 11. titul. 1. num. 86.*

Impedimenta circa bona Fortuna.

75. Excusantur primò custodes pecudum, vel vinearum, & similia: ut item excubitores, ad portas,

ad turres, ad mœnia, si periculum sit alicujus venturi mali gravis. Illud tamen hic notandum, quando sunt plures custodes, & ab uno vel paucioribus possunt custodiri prædicta, teneri mutare vices, ne semper unus Missa privetur: Ita Dicastillus, qui tamen *loc. cit.* n. 179. non obligat hos ad conducendum pretio aliquem, qui suppleat: est enim hoc remedium extraordinarium, & molestum, ad quod in casu nostro non videtur quis obligari. Si possint custodes ovium V. G. sine periculo, antequam educant oves à caulis, audire sacrum, sanè debent, ut notat *loc. cit.* Pax Jordanus; An obligentur surgerè à somno ante ortum solis, ut audiant sacrum, quod tunc fortè celebrètur, dixi in simili n. 35.

76. Excusantur secundò famuli eodem modo, quo supra à n. 29. dictum est.

77. Excusantur tertiò Vectores mercium, itemque Cursores, notabile damnum timentes, seu magnas expensas facturi, si debeant expectare Missæ tempus. Universaliter enim, qui damnum notabile subiret suarum rerum, si Missæ aliquo die intersit, non obligatur; quia non cum tanto dispendio pia Mater Ecclesia in hoc præcepto suos fideles obligat. Nam propterea pauper artifex, quamvis debeat regulariter Missæ interesse die festivo, quia breve est tempus, quo Missa durat; tamen si inde ipse grave damnum esset passurus, licitè sacrum omitteret.

Sed quid de acquirendo lucro; An scilicet Missa omitti possit sine culpa die festo

notet in titulo 11.

TAMBRIN

in

de

ED

306

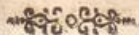
festo propter lucrum, quod mihi cessaret, si Missa adessem?

R. Affirmativè; quando agitur de lucro notabili, & extraordinario; nam ceterum pro lucro diurno ordinario non eris excusandus, si aliud caput excusationis non afferas. Ratio responsionis est, quia, ut notat rectè Sanchez *lib. 5. consiliorum c. 2. num. 19.* notabile lucrum omittere, damnum grave est; Adde piam matrem Ecclesiam non esse præsumendam, ita severè in hoc præcepto agere cum suis, ut velit, eos omittere propter Missam magnum lucrum, & extraordinarium.

78. Denique huc reducuntur itinerantes, & navigantes, quando, vel Missa carent, vel notabilis esset difficultas divertendi ad illam inveniendam. Ut item si deberet quis, amittere necessarium, vel valde utilem comitatum; unde Gobat *loc. cit. num. 497.* excusat eum, qui in longo itinere (non in modico) deberet sine socio iter peragere; permolestum enim est, toto die iter peragere sine comite, atque adeò id reducitur ad necessitatem moralem, nec ad meram solam utilitatem.

Hoc tamen dictum omninò limitandum ad personas nobiles, vel alicujus considerationis, nam ceterum rusticus per multos dies iter facit incomitatus, sine ulla, vel cum modica molestia.

De incipiente iter die festo sine spò inveniendi sacrum in via, vide mox *num. 83.*

Ponentes, vel non auferentes
impedimenta.

79. Inquires septimò: quid sententiandum sit de voluntariè ponentibus aliquod impedimentum, quo posito, non potest quis interesse sacro?

R. Peccare eos mortaliter, qui absque justa causa, ipso die festo impedimentum ejusmodi voluntariè ponunt; parique modo mortaliter peccare, si non auferant eo die festo tale impedimentum, quando sine notabili incommodo possunt; Ratio est, quia quilibet quando obligatur ponere aliquem actum, obligatur etiam ponere media necessaria ad illum, nunc verò in nostro casu, medium necessarium ad audiendam Missam est, non ponere, vel tollere ea impedimenta.

80. Objicies, At licitè potest quis die festo, quo in sua civitate celebratur festum de præcepto, exire ab illa, periturus eodem die mane in aliam civitatem, ubi non celebratur ejusmodi festum de præcepto; quod est ponere, seu assumere impedimentum ad Missam audiendam; & tamen sine peccato non interest sacro; ergo cur idem non esse debeat in casu nostro?

81. R. De Doctrina, quæ assumitur in antecedente hujus objectionis, & de peregrinis quando obligantur audire sacrum, dum per transitum versantur in aliquo loco, vel ad illum se conferunt, ubi festum de præcepto non adest, dicemus satis in tractatu de Jejunio *c. 2. n. 27.* & consequenter de auditione Missæ, de qua eadem est ratio. Quantum verò specialiter pertinet

net

net ad præsentem objectionem, satis respondimus ibidem c. 10. n. 44. Item de Jejunio, quod idem dicendum est de Missa. Breviter autem diximus; aliud esse excusari à præcepto, aliud non affici obligatione præcepti. Unde diximus, quod qui exit à suo territorio, & executit legitime à se præceptum, sicuti executit, quando legitime dispensatur; atque adeo tunc illo non afficitur; & consequenter ad illud servandum non obligatur; At qui ponit impedimentum in eo ipso die festivo, adhuc ipse subditur præcepto; quia per positionem voluntarii impedimenti non excutit à se obligationem præcepti; atque adeo illo astringitur, & consequenter contra illud faciet, si illud sine causa voluntarie non observat.

82. Dicitur autem est (eodem die) at verò quid dicendum, si quis impedimentum ejusmodi ponat in proximè præcedenti die, vel diebus remotè festum præcedentibus?

83. R. Si ponat in præcedentibus remotè diebus (id autem bona fide, & non ex intentione negligendi Missam) non peccat eo die festivo omitendo sacrum; quia non obligatur tam remota impedimenta tollere, seu non ponere ad se reddendum aptum ad Missæ auditionem, quam mater Ecclesiæ cum tanto rigore non præcipit: si verò ponat proximè præcedenti die V. G. die Sabbati; ad quem proximè sequitur dies præceptus Dominicæ, alij affirmant peccare, quia proximum impedimentum tollere, vel non ponere quisque debet, ut Ecclesiasticas leges observet; alij vero negant; quia pu-

Tambur. de Præcept. Ecclesiæ.

tant, hoc non esse, nec censeri impedimentum proximum: nam tunc esset, & censeri deberet proximum, quando tolleretur, vel non tolleretur tribus, V. G. vel duabus horis, antequam præceptum adveniret; quia tunc solum moraliter, & rationabiliter adesse, & urgere præceptum censeretur, non autem ante diem; lege hæc latius apud Castropalaum tom. 1. disp. 1. de legibus par. 2. c. 1.

84. Hinc si mulier V. G. eodem die festi, vel ante paucas horas egrediens à civitate non habeat aliquam excusationem ex nuper positis; obligatur omnino sub mortali (ut notat Suarez cum Gobat de Ebrietate c. 27. n. 98.) audire sacrum priusquam egrediatur, si non sit habiturus in via, vel in vicino termino opportunitatem audiendi; quia tunc, ut dictum est, urget præceptum, cui ipse subditur; at si egredietur (bona utriusque fide, & non ex intentione sacrum negligendi) diebus remotè præcedentibus non obligatur propter rationem modò dictam.

CAPUT II.

QUID?

Quid sit Missa.

1. **I**nquires primò, quidnam intelligitur nomine Missæ, quando de Missæ auditione tractamus?

Respondeo. Intelligitur Sacrificium novæ legis, quatenus involvit omnia, quæ ex præscripto legis fiunt, atque dicuntur.

Mater in b. i. d. 1. 1.

TAMBRIN

in

de Ecclesiæ Præceptis

de VARRI

de

ED

3086